

Přednáška - Suhotra Svámí Šrímád Bhágavatam 4.9.3 Praha, 23.12.1995 Pět *tattev*

*tad-darśanenāgata-sādhvasaḥ kṣītāv
avandatāṅgam vinamayya daṇḍavat
dṛgbhyāṁ prapaśyan prapibann ivārbhakaś
cumbann ivāsyena bhujair ivāśliṣan*

Když Dhruva Mahārāja viděl svého Pána přímo před sebou, nesmírně ho to vzrušilo. Naplněný láskou k Bohu padl k Jeho nohám jako tyč a poklonami Mu vzdal úctu. V extázi se díval na Pána, jako by očima pil Jeho podobu, ústy líbal Jeho lotosové nohy a pažemi Ho objímal.

Význam: Když Dhruva Mahārāja viděl Nejvyššího Pána přímo před sebou, byl pochopitelně velmi vzrušený. Plný posvátné úcty se na Něho díval, jako by očima pil celou Jeho podobu. Lásky oddaného k Nejvyšší Osobnosti Božství je tak intenzivní, že si přeje neustále líbat a objímat Pánovy lotosové nohy a dotýkat se konečků Jeho prstů. Všechny tyto změny na těle Dhruvy Mahāraje svědčí o tom, že když spatřil Pána tváří v tvář, projevil osm transcendentálních příznaků extáze.

Suhotra Svámí: Tento popis je ve skutečnosti popis toho, co jsme četli v Bhágavatamu včera. To znamená stav, který se nazývá *yuktva* – absorbce v Pánovi. Kršna říká Ardžunovi, že se musí stát *mad paráyana*, to znamená úplně odevzdaný Jemu. *Atmánam* znamená ‚v tvé duši‘. Duše je zdroj našeho vědomí a duše je skutečná osobnost. Śrīla Prabhupáda říkal, že osoba znamená podoba. Jak Śrīla Prabhupáda vysvětloval, tato současná lidská podoba je tvarově původní, podobně jako rukavice má tvar ruky. Podobně toto hmotné tělo má tvar podobný duši.

Co znamená tělo? Tělo znamená smysly. Jako nyní v našem současném stavu naše smysly jsou brány k našemu vědomí. Ale toto jsou hmotné smysly. Proto naše vědomí, které je původně duchovní, může přijít do kontaktu jenom s hmotnými objekty. A toto je ve skutečnosti iluze. Je to iluze dvěma způsoby. Za prvé, to, co vidíme, jsou pouze dojmy. Dojem znamená, že nevidíte to, co tam ve skutečnosti je. Tento problém je velice dobře znám ve filosofii. Něco vidíme, ale co je za tím, co vidíme, nevíme. Protože vidíme jenom to, co nám umožní vidět smysly a naše smysly jsou velice omezené ve své schopnosti vnímat.

Ve skutečnosti pravá *tattva*, neboli pravda toho, co vidíme, je Kršna a Jeho energie. Jak víme, v Gítě je téma pět druhů pravd (*tattev*). Kdo zná těchto pět *tattev*? *Tattva* znamená ‚pravda‘. Toto je realita. Když se ale

díváme na tento svět, je to tak, jak to vidíme? Není. Můžete jít skrze tuto hranici. Vidíme *íšvaru*? Ne. A vidíme *jívy*? Také ne. Vidíme snad *prakrti*? Nevidíme. Protože *prakrti* je Pánova energie. Slovo *pra* znamená ‚velice velký‘ a *krti* znamená činnost. Ona vytváří veškeré manifestace v tomto hmotném světě. To je *prakrti*.

Ale my nevidíme svět tímto způsobem. Vidíme jenom objekty našich smyslů, různé hmotné podoby a nemůžeme je správně ocenit v jejich vztahu s Kršnou. Pouze jako věci, které se nám líbí a nelíbí. Takže nikdo nevidí dokonce ani *prakrti*, Kršnovu vlastní božskou energii. A co říci o času? Nikdo nevidí ani čas, protože je nepostihnutelný. Například my všichni stárneme, ale ze dne na den to nevidíme. Je velice obtížné toto pochopit. Po letech se jednou podíváte do zrcadla a řeknete si: „Ó, já nějak stárnu.“ Takže čas také nemůžeme vidět.

A *karmu* také nevidíme. Akce je reakcí. Ovšem my vidíme akci, děláme věci a to vidíme, ale nevidíme řetězec *karmy*. Nevidíme, že jsme získali toto tělo díky činnosti z minulých životů. A nevidíme také, že činnosti v tomto těle vytváří činnosti (reakce) pro budoucí tělo. Nejsme tedy schopni vidět žádnou z těchto *tattv*. A když nevidíme *tattvu*, tak jak říkáme tomu, co vidíme? Iluze neboli mája. Jestli nevidíte pravdu, tak jste v máji.

Toto je jeden důvod, proč nás naše smysly podvádějí. Protože nám jenom ukazují máju neboli iluzi. A navíc naše smysly nám ani toto nedělají správně, protože jsou tak chybné. Třeba když je něco příliš blízko oku, tak to nemůžeme vidět a když je něco příliš daleko od oka, tak to také nemůžeme vidět. Například ve dne vidíme zelené auto zeleně, ale když ho vidíme v noci, tak je černé. A pak jsou lidé, kteří mají speciální vadu oka, nazývá se to barvoslepost. Ti to zelené auto na světle vidí červeně. A oči některých lidí se správně nezaměřují, proto musí nosit brýle. A musejí mít naslouchátka. Je zde mnoho nedostatků.

Ale jaký je standard? Někdo může říci, toto vše jsou defekty, ale existuje konečný standard? Jaký je standard? Jako zde v blízkosti je vlaková trať. Když jdete po velice dlouhé a rovné vlakové trati, která se táhne od jednoho obzoru k druhému a stojíte na ni a díváte se na obzor, co vidíte? Vidíte, že ty koleje se v dálce sbíhají do jednoho bodu. Víte, že je to iluze. Víte, že ve skutečnosti se ty koleje nesbíhají do jednoho bodu, ale takto to vidíte svými očima. Ale jak můžete dokázat, že se ty koleje nesbíhají? Jak by jste to dokázali? Půjdete po těch kolejích a potom uvidíte, že ty koleje se nesbíhají dohromady. Ale teď nastává problém, protože poprvé vaše oči byly chybné protože viděly, že se ty koleje sbíhají. A jak nyní na podruhé můžete vědět, že vidíte skutečně pravdu? To jsou některé problémy, které filosofové nemohou prakticky zodpovědět. Jaký je standard? Protože říkáte: „Jednu věc, kterou vidím, to je jen iluze. Ale druhá věc, kterou vidím stejnými defektními očima, tak to je pravda.“ A odkud potom tento standard pochází?

Ve skutečnosti my můžeme odpovědět na tuto otázku. Protože víme, odkud skutečně pochází inteligence. Přichází od Pána. A proto Jeho náznak, který On dává v srdci, je, že tyto koleje se ve skutečnosti nesbíhají do jednoho bodu. Nazýváme to inteligencí. Jestli byste neměli inteligenci, nemohli byste přijít ani na to, jak opustit tuto místnost. Jako například zvíře. Nějaký pták sem vletí oknem a nemůže pochopit, jak se dostat z tohoto pokoje ven. Jen bouchá do zdi, protože nemá žádnou inteligenci. To pochopení, které my máme: „Zde jsou dveře a můžu jimi projít. Když chci jít dolů, tak tam jsou schody, které vedou dolů, a když chci nahoru, jsou schody, které vedou nahoru. Pokud chci jít ven, tak tam jsou také dveře.“ My to bereme jako hotovou věc, jako normální, ale toto je inteligence. To je možné jedině proto, že nám Nadduše umožňuje, abychom tyto věci pochopili. Nižší bytosti tomu nerozumí. To je jediný důvod, proč můžeme říci, že koleje se nesbíhají do jednoho bodu. To není jenom kvůli našim očím. Ale když jste ateističtí filosofové a nepřijímáte Paramátmu, která dává tuto inteligenci z vyšší úrovně než jsou smysly, potom se to stává velikým problémem.

Nemusíme se tím příliš moc zabývat. Ale jednoduchý význam je, že jsme zmateni svými smysly. Zprvė nám ani neukazují, co je skutečné a navíc ještě to, co nám ukazují je překryté defekty těchto smyslů. Jako výsledek toho je, že nejsme šťastní v našem vědomí. Vzpomínáte si, můj původní bod byl, že smysly jsou brány pro vědomí. V našem smyslovém vnímání pro nás štěstí neexistuje, protože vidíme jen hmotu a ještě ji vidíme a přijímáme nedokonale. Ovšem existuje také znepokojení při vnímání smysly a mysl rozděljuje to znepokojení na tzv. štěstí a bolest. A toto je jenom další iluze. Skutečnost je, že toto tzv. štěstí nás neudělá šťastnými.

Ale Dhruva Maharája mohl milostí Pána ve skutečnosti vidět *tattvu* neboli pravdu neboli realitu. V extázi se díval na Pána, jakoby očima pil Jeho podobu, ústy líbal Jeho lotosové nohy a pažemi Ho objímal. Toto je ve skutečnosti zkušenost, kterou čistý oddaný má, když se realita manifestuje před jeho smyslovým vnímáním. Protože jeho smysly jsou duchovní. Když se osoba stane vědomou si Kršny, tak se probudí jeho duchovní smysly a prolomí se skrze ohraničení hmotou. Jdou nad pouhé dojmy a dosáhnou také pravdu. Proto když se naše smysly, které jsou původně duchovní, osvobodí od svých omezení, tak teprve potom je to naše skutečná duchovní podoba. A duchovní podoba není omezená jako hmotná podoba.

Jako Kršnova nejvyšší transcendentální podoba. V Kršnově transcendentální podobě jsou všechny Jeho smyslové činnosti navzájem zaměnitelné. On jí nebo přijímá naše oběti jídla svými očima. Ochutnává jídlo pouze svými očima, jenom tím, že se na to podívá. Smysl sluchu je také přítomen v Kršnových očích a smysl vidění je také přítomen v Jeho rukou a smysl doteku je přítomen v Jeho naslouchání. Všechny smyslové síly jsou v každém z Jeho smyslů. A pro Kršnu jsou tyto smysly všemocné.

Tento verš poukazuje na to, že Kršnovy smysly jsou vzájemně zaměnitelné. Ale jsou také všemocné. Díky Kršnovi a Jeho smyslovému vnímání existuje vše duchovní i hmotné. To je ve skutečnosti standard reality. Ve čtvrtém zpěvu Śrīmad Bhāgavatamu je verš popisující, že vědomí Kršny znamená vidět tento vesmír stejným způsobem, jako ho vidí Kršna. To je realita. A pokud to vidíte nějakým jiným způsobem, tak je to iluze.

Takže mluvíme o Kršnových smyslech a živá bytost je nedílnou součástí Kršny. Proto smysly živých bytostí mají stejnou kvalitu jako Kršnovy smysly, ale ne stejnou kvantitu. Jinými slovy, naše smyslové vnímání není všepřonikající. To není kvůli našemu smyslovému vnímání, že je celá materiální existence udržována, ale Kršnovou milostí můžeme vnímat našimi smysly Nejvyšší Absolutní Pravdu. A když vidíme Kršnu, tak vidíme vše, protože vše je zahrnuto v Kršnovi. Tento verš není poezie. Dhruva Mahārāja se v extázi díval na Pána jakoby pil Jeho podobu. On to skutečně dělal. To je tím, že jak viděl Pána, tak také ochutnával Pána, podobně jako my ochutnáváme vodu, když pijeme. Kršna říká: „Já jsem chuť vody.“ Ten, kdo je úplně ve vědomí Kršny pomocí smyslového vnímání, může tyto věci pochopit.

To popisuje Višvanátha Čakravartí Thákur v *Madhurja Kadambíní*. Popisuje, že když se oddaný stane úplně vědomým si Kršny, Kršna se zjeví každému ze smyslů tohoto oddaného, jednomu po druhém. Nejdříve ukáže svou podobu. Takže, který smysl je schopen vidět podobu? Oči. Višvanátha Čakravartí Thákur vysvětluje, že tehdy, když Kršna manifestuje svou podobu, všechny smysly oddaného přijímají vlastnost duchovních očí. To znamená, že oddaný Kršnu vidí nejen očima, ale vidí Kršnu také ušima a také pomocí smyslů doteku, skrze nos a skrze jazyk. Všech pět smyslů vidí Kršnu. A když Kršna vyjeví svou sladkou vůni a chuť svého těla a když všechny smysly přijímají vlastnost nosu, to znamená, že mohou očíhávat. A když Kršna mluví svým sladkým hlasem, tak všechny smysly na sebe berou vlastnost sluchu. Takže vidíme, že Kršna probudí, oživuje transcendentální smysly jeden po druhém. A toto je extáze.

Slovo *extáze* pochází z řeckého jazyka. Jsou to ve skutečnosti dvě slova – *ex tasis*. *Ex* znamená venku a slovo *tasis* se vztahuje na situaci v tomto hmotném těle. Extáze skutečně znamená, že vědomí má být vytáhnuto ven z tohoto těla. Toto je rozdíl mezi vědomím Kršny a náboženstvím. Zbožní lidé se chtějí také povýšit nad tímto hmotným tělem jedním nebo dvěma způsoby. Buď touží získat nové hmotné tělo na nebeských planetách, protože toto tělo nedává dostatečně smyslového požitku a na nebi je toho mnohem více, tak půjdeme tam. Oni se chtějí dostat ven z tohoto těla, ale přijmout další tělo. Tak to není ve skutečnosti způsob jak se dostat z tohoto těla. A pak existuje jiná třída, kteří chtějí jenom negovat toto tělo protože si myslí, že tělo je pouze prostředek k bolesti. Takže ho chtějí jenom smazat, zničit a stát se nulou. To jsou voidisté a impersonalisté. Těmi jinými nazýváme také ty, kteří se chtějí povýšit.

Ale vědomí Kršny je úplně jiné, než tyto dvě cesty náboženství. Vědomí Kršny je cesta transcendentální extáze. To neznamená jenom chodit okolo s velkým úsměvem a narážet do zdi a padat na zem a šikha vám stojí nahoře. Ovšem takové symptomy mohou být, ale když se pohybujeme v pojmech vědecké filosofie vědomí Kršny, extáze znamená přímé vnímání, že nejsem toto tělo. A vždy zůstat mimo tělo ve vědomí Kršny. Být odpoutaný od těla tím, že upevníme své vědomí na Kršnu. Toto je extáze. Upneme se na Kršnovu podobu tím, že zaměstnáváme své smysly vždy ve službě Kršnovi. Existuje pět smyslů a pět smyslových objektů. Tyto objekty jsou podoba, dotek, čich, naslouchání a *rása* (chuť). Kršna se zjevuje těmito pěti způsoby. Božstvo je také podoba Pána. My říkáme *múrti* neboli podoba. To je ta samá věc jako *rúpa*. Můžeme také slyšet Pána v podobě Haré Kršna mahámantry. Tak to je *šabda brahman* neboli duchovní zvuk. Tím, že očíháváme tulasí, květiny a vonné tyčinky, které jsou obětované Pánovi. Podobně se můžete dotknout Pána tím, že budete sloužit jeho transcendentální podobě a také dotykem těla oddaných. Je popsáno, že Mahárája Ambaríš takovýmto způsobem zaměstnával svůj smysl doteku a chuť, ochutnával Kršnovu *prasádam*.

Takže vidíme, že když toto oddaní dělají, tak vlastně všechny jejich smysly přebírají vlastnosti jazyka. Aspoň tímto způsobem každý má zkušenost s úplným vědomím Kršny. Protože když je pěkné *prasádam*, tak oči ochutnávají a uši ochutnávají. Z toho můžeme aspoň vidět, že stejně tak jak můžeme být úplně absorbováni přijímáním Kršnova *prasádam*, můžeme být také absorbováni ve veškeré Kršnově slávě a vlastnostech všemi svými smysly. Ale k tomu je potřeba regulace, regulace smyslů. Tak, aby byly vždy zaměstnané a byly v kontaktu s Kršnou prostřednictvím procesu *sádhana bhakti*. Protože teď jsou naše smysly divoké. Znáte příklad pěti divokých koní? Toto tělo je jako vozidlo, spojení mezi těmi koňmi a tělem je mysl, vozataj je inteligence a duše je ten cestující. Takže jestli je inteligence slabá a zmatená a ty koně zdivočí, to je potom velice nebezpečná situace. Toto je naše současná situace. Smysly chtějí běhat sem a tam a vidět a čichat a ochutnávat a dotýkat se všech nesmyslných věcí a pak úplně zešílet.

Toto je důvod, proč nejsme ve vědomí Kršny. Protože smysly jsou takové. Proto musíme naslouchat o Kršnovi, to posílí inteligenci. To je vysvětleno ve druhém zpěvu Śrímad Bhágavatamu jak Mahárája Paríkšit naslouchal od Šukadévy Gosvámího a mohl pomocí své inteligence realizovat Kršnu. On realizoval Kršnu v inteligenci tím, že naslouchal. Když pozorně nasloucháme Haré Kršna mahámantru a šástry, Śrímad Bhágavatam, Bhagavad-gítu, *guru vání* – pokyny *gurua*, výsledek je, že inteligence zduchovní. Člověk tak začíná chápat Kršnu.

Uttareja je jméno Maháráje Paríkšita a Uttareja znamená, že je synem Uttary, podobně jako *satim vayad* - počestná žena se nazývá *satí* a Satí je manželkou Pána Rámčandry a je známa pro svou počestnost. Pardon,

mluvíme teď o Satí, která je manželkou Pána Šivy, ne Síta manželka Pána Rámčandry, ale podstata je stejná. Síta byla *satí*. Takže Satí byla tak věrná svému manželovi, že opustila své tělo, protože její otec urážel Pána Šivu. „Protože toto tělo pochází od Tebe, můj otče, ale ty jsi urazil Pána Šivu, takže já už nemůžu nosit toto tělo, které jsi mi dal.“ Toto je *satí* - žena, která je velice počestná a věrná svému manželovi se nazývá *satí*. Takže Mahárája Paríkšit se stal *satí*, úplně věrný Pánovi. Stejně jako věrná manželka se nikdy nepodívá na jiného muže kromě svého manžela, její oči nebudou nikdy odtáhnuty, aby se dívaly chtivě na jiného muže. To se nazývá *satí*. Takže oddaný, který je *satí*, jeho smysly jsou úplně fixovány na Kršnu a nikdy nejsou připoutány k máji. Jak se dostat na takovou úroveň? Kršna se musí manifestovat v inteligenci. A to se stane, když přijmeme *vaca*, to je to samé jako *váni*, když dostaneme duchovní pokyny. Potom je inteligence očištěna nasloucháním transcendentálnímu zvuku a Kršna se tam zjeví. Na tom příkladu toho vozataje, On se stává tím, kdo řídí, takže to je On, kdo podmaní divoké smysly, my to sami udělat nemůžeme.

Śrīla Prabhupāda ki jaya!